

**גמרא:**

והוינן בה: **מאי טעמא?** מהו טעם תקנת חכמים שהשליח יאמר "בפני נכתב ובפני נחתם"?

ומביאה הגמרא שני הסברים:

**רבה אמר: לפי שאין בני חוץ לארץ בני ב-ב תורה, ואינם בקיאים בהלכה שצריך לכתוב את הגט לשמה של אשה זו בדוקא. והרי נאמר בתורה "וכתב לה ספר כריתות" [דברים פרק כד], ולמדים מזה לקמן [כ א], שצריך הבעל לכתוב את הגט לשמה של האשה המתגרשת הזאת. ולכן, כאשר השליח אומר "בפני נכתב ובפני נחתם", שואלים אותו הדיינים האם הגט נכתב לשמה,<sup>(7)</sup> והוא עונה: כן!**

**ורבא אמר: לפי שאין שיירות דרכים מצויות מחוץ לארץ לארץ ישראל, ובמידה והבעל יערער על גט זה ויאמר: לא אני כתבתי, אלא מזויף הוא — לא יהיו עדים משם מצויין כאן, שיוכלו להכיר את חתימות**

מובא בשם רבנו תם שעכו, חציה היא מארץ ישראל, וחציה השני מחוץ לארץ, ומכל מקום גם המביא גט מחציה הדרומי, השייך לארץ ישראל, צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם לדעת רבי יהודה, מאחר והיא נמצאת בסוף הגבול, ומרוחקת ממרכז הישוב היהודי, בו שוכנות הישיבות ומצויים בו בתי הדינים].

ומסיימת המשנה:

שליח המביא גט ממקום למקום בארץ ישראל, אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם מאחר ובארץ ישראל כולם בקיאים לשמה ואף מצויות שיירות העוברות ממקום למקום.

לפיכך, **אם יש עליו עוררים** — כלומר שהבעל מערער עליו וטוען שהוא מזויף — יתקיים הגט **בחתימיו**, היינו שהעדים שחתמו יבואו ויאשרו שזוהי חתימת ידם, או שיבואו אחרים המכירים את חתימתם ויזהו אותה.<sup>(6)</sup>

ברם, אם אין כל ערעור מסתמא הגט כשר, ומטעם שנתבאר.

ב). וראה בקצות החשן (סימן מו סעיף קטן ח), שהביא את השיטות בזה. אולם שם בסעיף קטן י הביא את לשון התוספתא במסכתנו (פרק א הלכה ה-ו) שמפורש בה שמועיל גם קיום זה של השוואת הכתב, כנגד ערעור הבעל. וראה עוד בנתיבות המשפט (שם סעיף קטן ה) ובספר חזון יחזקאל על התוספתא, מה שפירשו בזה.

7. עיין בפני יהושע, שבדוקא נקט רש"י לשון זה ששואלים את השליח, לומר שהתקנה על בני ארץ ישראל היא, לברר היטב עם השליח, אם

6. ויש דרך נוספת לקיים שטר. והיא שיכולים הדיינים להשוות חתימות אלו לכתב יד אחר עדים אלו, שנמצא ברשות הדיינים והוזכר בשלחן ערוך חשן משפט סימן מו סעיף ז. והטעם שרש"י נמנע כאן מלהזכירו, יש אחרונים שפירשו זאת משום שהוא סובר כשיטת רב שרירא גאון (המובאת בטור (חו"מ סט) ש"קיום" זה הוא מדרבנן. ולפיכך, אינו מועיל במקום שצריך קיום מן התורה. וכאן שהבעל מערער צריך לקיים את הגט מדאורייתא וכמו שפסק הרמב"ם (בפרק ז מהלכות גירושין הלכה

העדים שעל גבי השטר כדי לקיימו. לכן תיקנו שהשליח יאמר בפני נכתב ובפני נחתם, ויחשב הדבר כקיום.<sup>(8)</sup>

ושואלת הגמרא: מאי בינייהו, מהו ההבדל למעשה בין שני ההסברים של רבה ורבא?

נאמן, לא רק הבעל.

8. הראב"ד (בהשגות על הרי"ף), מקשה מדוע צריך השליח לומר בפני נכתב ובפני נחתם. והרי אם האמינוהו חכמים לומר שהבעל מסר לו את הגט, כמו שני עדים. אם כן, כמו ששניים שנעשו שלוחים להביא אינם צריכים לומר, וכפי שהגמרא מביאה מיד אחרי זה. גם הוא אינו צריך לומר.

ותירץ, שלדעת רבא החשש הוא שיבוא הבעל ויספר שבגלל שהשליח מיהר והוא לא מצא עדים מזומנים שיחתמו. לכן, כתב את שמם בכתב ידו בשם העדים, כי סבר שגם כך הגט כשר. ורק לאחר מכן נודע לו שגט כזה פסול. ואין הערעור נוגע כלל לנאמנות השליח. לכן תיקנו חכמים שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי שבזה תישלל גם אפשרות ערעור כזו מהבעל. ומכל מקום, כאשר שנים מביאים את הגט, ומעידים שהבעל מסרו להם, הרי הם נחשבים כעדי מסירה על גט זה. ואף אם אין עליו עדי חתימה כלל, הוא כשר. ואף שהגמרא לקמן אומרת שבמזוייף מתוכו אין מועיל עדי מסירה [עיי' לקמן דף ד עמוד א ורש"י שם דיבור המתחיל: יש ה"ג וכי], שהו דוקא בזיוף ודאי. אבל כאן הוא ספק, אם הבעל דובר אמת. ולכן ניתן לסמוך על השלוחים.

ועוד, מוסיף הראב"ד, אפשר לתרץ, שכשמוסר הבעל לשנים אין לחשוש יותר שהבעל יערער. ורק באחד מעזי לערער.

אבל הרמב"ן לא הסכים עם תירוצו הראשון של הראב"ד, ולדעתו, הדין נותן שלא יהא הבעל נאמן לומר שטעה וכו'. ואין זה נחשב ערעור המצריך קיום. שהרי מה שהצריכו חכמים קיום

עמד וראה בשעת כתיבת הגט, שנכתב ונחתם לשמה. כי אף שהחיוב לכתוב לשמה היה מוטל בעיקרו על בני חרץ לארץ. מכל מקום יש לחשוש, שכשם שמזוללים הם בהלכה של לשמה, כך יזלזלו בתקנת השליח, שצריך להיות שם ולראות את אופן כתיבת הגט. ומשום כך הטילו חכמים הדבר על דייני ארץ ישראל, שלא יאשרו את הגט, אלא אם כן יאמר "בפני נכתב ובפני נחתם". ואז יוכלו לשואלו ולחקרו היטב.

אכן, עיין בחדושי ה"ן שחלק על רש"י. וכתב שאין צריך לשואלו. כי השליח מבין מעצמו שאם חכמים חייבוהו לומר בפני נכתב ובפני נחתם, סימן הוא שיש כתיבה וחתימה שהיא פסולה, ואם באמת לא היה נכתב לשמה, כגון שנכתב לשם מישהו אחר, היה מעצמו עומד ומספר כך וכך אירע המעשה שנכתב לשם אחרים וכו'.

ועוד, מוסיף ה"ן ואומר, שמכיון ששלוחו של הבעל הוא, [ואנו יודעים זאת ממה שאוהז הגט בידיו. וכמו שביארנו לעיל אות ב עיין שם], והוא אומר בפני נכתב ובפני נחתם. תולין להקל ואומרים שבעלה של אשה זו כתבו וחתמו בפניו. ואין לחשוש, שמא אחר כתבו והשליכו וכו'. מאחר ודבר זה אינו שכיח כלל. וראה גם רשב"א שכתב כן.

וראה בספר תורת גיטין שמקשה לפי דבריו הראשונים של ה"ן, מניין לשליח שמשום חשש "לשמה" הטריחוהו חכמים, אולי משום דין אחר?

ומתרץ, שהוא עשוי להבין זאת מזה שצריך הגט להכתב רק על פי ציווי הבעל, אות הוא שצריך להיות "לשמה". ואם היה חשש מצד פסולים אחרים הרי גם אדם אחר צריך להיות

ועונה הגמרא: יש שלשה אופנים שבהם יש חילוק בין טעמיהם:

א. **איכא בינייהו** – יש הבדל ביניהם באופן דאיתוהו **בי תרי** – שהביאו את הגט שני עדים ממדינת הים ולא אחד, ושניהם נעשו שלוחים של הבעל לגרשה ולמסור לה את הגט ביחד.<sup>(9)</sup> לפי רבה, הדין

נשאר כמות שהוא, ועל שניהם לומר בפני נכתב ובפני נחתם. אך לפי רבא, שטעם האמירה הוא בגלל חשש ערעור הבעל, הרי עתה ששניים הם, ויוכלו לקיימו,<sup>(10)</sup> אין הם צריכים לומר בשעת המסירה בפני נכתב ובפני נחתם.

ב. **אי נמי** – הבדל נוסף יהיה בין שני

9. כן הוא לשון רש"י כאן, ולשון הגמרא בדף טז עמוד ב שיהא הגט יוצא מתחת ידי שניהם. וכתב בתשובות הריב"ש (סימן שי"ח) שבודאי אין צריך ששניהם יהיו אדוקים בו ממש, אלא הכוונה ששניהם נעשו שלוחים. וצייד לומר, שאולי טעמו של רש"י הוא שאם הם שלוחי הגט, מן הסתם גם חתמו העדים בפניהם או שמכירים את חתימתם. ולכן נאמנים הם לקיים את הגט. אבל סתם שליחים להבאת הגט, אין הכרח שיהיו נאמנים לקיימו. וכדבריו בכוננת רש"י ז"ל כתב גם הרשב"א. אלא, שהוא הוסיף להכשיר אפילו כשהאחד שליח והשני אומר: בפני עשאו הבעל שליח. והטעם הוא שכל שיש שני עדים שהבעל עשאו שליח בגט זה כדי לגרשה, שוב אין יכול הבעל לערער. עד כאן, וכן כתבו התוספות.

10. מלשון רש"י משמע שאם הבעל יערער, יצטרכו העדים לקיים את הגט על ידי אמירת בפני נכתב ובפני נחתם. אולם הרמב"ם כתב (בפרק יד מהלכות גירושין הלכה יד): "שנים שהביא גט בחוץ לארץ, אף על פי שלא נכתב ונחתם בפניהם הואיל ונתנו להם הבעל ליתנו לאשתו, הרי אלו נותנין לה ותהיה מגורשת, שהרי אין הבעל יכול לערער בגט זה, אף על פי שאינו מקויים, שהרי שלוחיו הם עדיו וכו'". ומבואר בלשונו שכאשר שניים מביאים את גט, כבר אין יכול הבעל לערער. וכן משמע בתוספות (דיבור המתחיל: דאיתוהו) שכתבו

שטרות, אינו אלא משום חשש שמא זייף בעל השטר. וגם כאן בגט, אין חוששים אלא שמא האשה זייפה אותו, או השתדלה בזה. ולא שהבעל יטען שהוא מזויף מסיבה כל שהיא. אלא הטעם שהצריכו כאן קיום על ידי שיאמר: בפני נכתב ובפני נחתם, הוא משום שאי אפשר להאמין לשליח באופן מוחלט שהבעל עשאו שליח, בו בזמן שהבעל מערער ואומר לא עשיתיו. וכמו בכל שאר עדויות שבתורה שאין מאמינים לעד כאשר יש הכחשה מצד הבעל דבר. ורק במקרים בודדים נאמן השליח, אך במקרים אחרים נאמן הבעל [כמוכח בפרק התקבל]. לפיכך, תיקנו חכמים בזה דרך אחת לכולם, שלא תהא נאמנותו על עצם השליחות. אלא עיקר עדותו על הכתיבה והחתימה, והצריכוהו לומר: בפני נכתב ובפני נחתם. וקבעו שהוא נאמן מאחר וכל קיום שטרות אינו אלא מדרבנן (ועיין במאירי).

ועוד, תירץ הרמב"ן [והביאו דבריו הר"ן ורבנו קרשקש], ודאי אין לשליח נאמנות עצמית לקיים את הגט כמו שני עדים, ומה גם שהבעל מכחישו וטוען שהגט פסול. וכל נאמנותו היא רק בגט מקויים [על ידי שני עדים] לומר עליו שנכתב ונחתם לשמה. וטעם נאמנותו על השליחות, הוא רק משום שהבעל עצמו האמינו ומינהו להיות שליח. [וכמו שביארנו לעיל באות ב]. ולכן, אין מקום להשוותו לשני עדים כקושיית הראב"ד ז"ל.

לארץ לעיר אחרת באותה מדינה. לפי רבה, ודאי יהיה צריך השליח לומר "בפני נכתב ובפני נחתם", לפי שאין בקיאיין לשמה. ולרבא, אין צריך לומר, לפי שמצויות שיירות ההולכות מעיר לעיר.

ותחילה דנה הגמרא בדברי רבה, ולאחר מכן בדברי רבא:

**לשיטת רבה, שטעם האמירה הוא, לפי שאין בקיאיין לשמה, מדוע מספיק לזה עד אחד? ליבעי תרי — הרי יש צורך בעדות של שני עדים! מידי דהוה — כמו הדין בכל שאר עדויות שבתורה?**

הטעמים, אם הגט נשלח ממדינה אחת בארץ ישראל למדינה שניה בארץ ישראל. כגון ממדינת גליל למדינת יהודה — אשר עכשיו אין שיירות מצויות ביניהם. לפי רבה, כיון ששני המקומות נמצאים בארץ ישראל, ובקיאיים בהם בדין כתיבת הגט לשמה, אין השליח צריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם". ואילו לרבא, כיון שאין שיירות מצויות, צריך השליח לומר "בפני נכתב ובפני נחתם", כדי שלא יוכל הבעל לערער.

ג. **אי נמו**, ההבדל השלישי ביניהם, הוא באופן שמולך השליח גט באותה מדינה במדינת הים. וכגון שנשלח מעיר אחת בחוץ

שלאחר ששלחם כבר אינו יכול הבעל לערער. וכן ברא"ש.

והטור אבן העזר (סימן קמב), הפליג וכתב שאם יבוא הבעל ויערער... צריך לקיים את הגט על ידי חותמיו [ולא מספיקה אמירת השלוחים]. ומה שהגמרא אומרת דאיתוהו בי תרי, היינו דוקא כל זמן שהבעל אינו מערער, אין צריכים לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

ויש להקשות על הטור, מדוע אין השלוחים עצמם נאמנים, הלא כתוב בתוספות (דיבור המתחיל דאיתוהו), שיש לשלוחים מיגו — שיכלו לומר: בפנינו נתגרשה — והיו נאמנים!

ומתוך הבית שמואל (ס' קמח סעיף קטן לז), שהבעל ודאי לא נאמן לומר שהשליח זיף, שהרי שני העדים מעידים שהבעל מסר להם את הגט. אלא, כוונת הטור היא שאם הבעל יערער ויאמר שהוא עצמו זיפו יהיה נאמן. [ואף על גב שהתוספות (הנ"ל) כותבים שהבעל לא חשוד לעשות זאת ולהכשילה, היינו שמן הסתם אין צריכים לחשוש לזה. אבל אם באמת בא וטען כן

הרי הוא נאמן].

ועיין עוד בתורת גיטין (ס' קמב סעיף יח) שהקשה היאך השנים נאמנים שהבעל עשאו שליח, הרי אין כאן הגדה בפני בית דין. [ובאמת החזון איש (סימן קג ס"ק יב) סובר שצריך הגדה בבית דין. אך התורת גיטין לא הסכים עם זה מאחר והפוסקים לא הזכירו זאת].

ותירץ הגר"ח מבריסק, (בחיידושים על הש"ס), שהיתה זאת קולת חכמים מיוחדת, שאף על פי שבשליח אחד הצרכייהו לומר דוקא בפני בית דין. מכל מקום בשנים הקילו שימסרו את הגט אף שלא בפני בית דין.

אולם בתורת גיטין עצמו הסיק מכח זה, שהטור למד שמה שמועיל איתוהו בי תרי, הוא רק לזה שהבעל יפחד כבר לבא ולערער. כי מאחר שכבר התפרסם ששנים הביאו את הגט לאשתו, יקשה עליו לבא ולערער על זה. אמנם, אם בכל זאת הוא בא וערער — הרי הוא נאמן. ולכן כתב הטור שבמקרה כזה יצטרכו לקיים את הגט על ידי חותמיו.

ומתוצת הגמרא:

**עד אחד נאמן באיסורין** (11) שהרי האמינה התורה לכל אחד ואחד מישראל אם הוא אומר שהופרשו תרומות ומעשרות מהפירות, או שהבהמה נשחטה כדין ובשרה מותר

באכילה. וכן שניקרו מהבשר גידין וחלבים האסורים באכילה, ולכן גם כאן תקנו חכמים שהשליח יהיה נאמן להעיד שגט כשר הוא.

ושוב מקשה הגמרא:

הראשון קיימת. וזהו פירוש הגמרא עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא — כלומר שאין הכחשת השני פוגעת כלום בעדות הראשון. עיין שם.

ובחדושי החתם סופר כתב בשם חמיו, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שמשוגייתנו בגיטין, מוכח כשאר הראשונים ושלא כשיטת הריטב"א ז"ל. שהרי הגמרא אומרת שהשליח נאמן משום עד אחד נאמן באיסורין. ולדברי הריטב"א קשה, הרי במקרה כמו שלנו, צריך להיות שאם יבוא אחר כך הבעל ויערער, הוא יהיה נאמן [להכחיש את עדות השליח]. ואילו התוספות לקמן (דף ג עמוד א דיבור המתחיל חד אתי), הוכיחו שדוקא בסיפא של המשנה [שמביא גט בארץ ישראל ממקום למקום] נאמן הבעל לערער, וצריך לקיים את הגט. אבל ברישא אינו נאמן.

והחתם סופר עצמו תירץ, שמה שכתבו התוספות כך, זהו רק לפי הצד בגמרא דף ג עמוד א, שעדות השליח כאן היא כמו כל דבר שבערוה, והאמינו לאחד במקום שנים. ולכן, אם באמת היה המערער נאמן, היתה המשנה צריכה לכתוב זאת ברישא. ומזה דקדקו התוספות שאם המשנה לא כתבה זאת — סימן שהמערער אינו נאמן. אבל לפי הבנת הסוגיא בדף ב עמוד ב, אין עדותו של השליח כעדות ערוה, אלא רק כעדות של שאר איסורין.

אשר לזה מספיק עד אחד [כמו שהביא רש"י לענין הפרשת תרומה, שחיטה וניקור]. ובוזה פשוט הוא שאם יש ערער על הגט, צריך לקיימו כמו כל עד אחד. ולא היה על התנא לכתוב זאת כלל.

11. משמע בגמרא שעד אחד נאמן באיסורין, הוא כמו שני עדים בשאר עדויות [ממון או עריות]. ולשון הגמרא [כתובות דף כב עמוד ב ויבמות דף פח עמוד ב], אמר עולא כל מקום שהאמינה התורה עד אחד הרי כאן שניים. ופירש רש"י: הרי הוא חשוב כשניים, כגון: בעדות אשה, לומר שמת בעלה. ובעדות סוטה: לומר נטמאה. עד כאן לשונו.

אכן הריטב"א (שם ביבמות) פירש שדין זה נאמר דוקא בעדות על דבר שבערוה שמעיקר הדין צריכים שני עדים. אלא, שהתורה מסרה לחכמים את הכח לקבוע את סוג הברור שצריכים כדי להתירה. והם שקלו ברוח קדשם, שדי בעדות של עד אחד שמת בעלה כדי להתירה, מאחר ויש בזה גם חומרא, שאם היא תנשא על פי עדות זו. ולאחר מכן יכחישו את העד, הדין הוא שתצא מבעלה. ולכן, כבר מראש מדקדקת האשה שלא לסמוך על העד, אלא אם כן ברור לה שמת בעלה. ולכן נאמן עד זה מדאורייתא כמו שני עדים. אבל בסתם איסורין שהאמינו לעד אחד, לא עשאוהו כשנים. ולפיכך, אם יבוא אחר להכחישו, תהיה כאן הכחשה של אחד נגד אחד ולא תתקבל עדות הראשון. (עיין בנמוקי יוסף יבמות דף כח עמוד א בדפי הרי"ף שהביאו).

ואולם עיין בש"ך (יורה דעה סימן קכז סעיף קטן יד), שהביא רבים מן הראשונים החולקים על הריטב"א. ודעתם היא שבכל מקום שהאמינו לעד אחד, אפילו באיסורין, עשאוהו כשניים. ולפי זה, אם יבוא אחר להכחישו, אין דבריו מתקבלים, אלא עדותו של

ואין ראוי להתיר דבר שבערוהו<sup>(13)</sup> כפחות משניים [עדים].<sup>(14)</sup>

ולומדים זאת בגזירה שוה מדיני ממונות, בשניהם כתוב "דבר". [בדיני ערוה כתוב [דברים פרק כד]: "כי מצא בה ערות דבר". ובממון כתוב [דברים פרק יט]: "על פי שניים עדים יקום דבר".

ומחלקת הגמרא:

כאן זה שונה, כי רוב ישראל [לגירסת רש"י] בקיאיין הן בהלכה של לשמה. ומשום כך אין לחושדן שמא שלחו גט שאינו כשר. ולכן, די לחכמים שיאמר השליח "בפני

אימור — שמא נאמר: אמרינן "עד אחד נאמן באיסורין", היינו רק במקום שיש ספק לפנינו, כגון חתיכה של שומן, שהיא ספק חלב — האסור באכילה, ספק שומן של בהמה — שמותר באכילה, דלא איתחזק בחתיכה זו איסורא של חלב בוודאות. בזה דוקא האמינה התורה לעד אחד שיעיד על הדבר.

אבל הכא, אצלנו בגט, דאיתחזק — הוחזק בוודאות — איסורא של<sup>(12)</sup> אשת איש. שהרי עד עכשיו היא היתה נשואה, וצריך כעת עדות ברורה של גט העשוי כהלכה, כדי להתירה —

הוי ענין זה, בכלל "דבר שבערוהו".

האיסור, אין זה נקרא איתחזק איסורא. מה שאין כן האשה נשאה כמות שהיא. [ועיין שב שמעתתא פרק ו שמעתא ו ושעורי רבי שמואל אות לג בעניין ניקור הגיד].

13. כלומר, דבר שהוא מאיסורי עריות.

14. וזה לשון רבנו קרשקש (בסוף חדושי הריטב"א): שני עדים אלו. פעמים שהם משום נאמנות. ופעמים שאינם משום נאמנות. [ואז] אפילו אנו יודעים בדבר [שהוא אמת], כל שלא נעשה בשני עדים אינו כלום! וכגון: גבי קידושין, שאף על פי שאנו ראינו באחד שקידש אשה בעד אחד אינה מקודשת, אלא אם כן יש שם שני עדים וגזירת הכתוב היא. עד כאן לשונו. ומה שהתירו אשה על ידי עדות של עד אחד (יבמות דף פח), כתב שם בשם הרמב"ן שזוהי אינה עדות קיום, אלא רק גילוי מילתא ובירור המציאות שאינה ידועה לנו וממילא האשה ניתרת. ועיין פני יהושע.

12. והקשה רש"י [בדיבור המתחיל הכא], מדוע לא נלמד מזה שעד אחד נאמן להעיד על טבל שתיקנוהו ועל בהמה שנשחטה כראוי, אף שמתחילה הוחזק איסורם. שגם באשת איש היא נאמן להתירה [על ידי גט].

ותירץ, ששם הוא נאמן, משום שבידו היה לתקנם אילו רצה. אבל כאן אין איסורה של האשה תלוי בו אלא בבעל. ומכיון שאין הדבר מסור בידו של העד לכן אינו נאמן.

ועיין במאירי שתירץ בשם הראשונים שביקור גיד וחלב מן הבשר אין הוא מתיר דבר שהיה אסור, אלא שהוא מברר את האיסור מתוך ההיתר [כלומר שמוציא את החלבים והגידים האסורים מתוך הבשר המותר]. ולענין שחיטה תירצו, שכיון שכעת היא מתה לפנינו [כלומר שהשתנתה המציאות], הרי שפקע ממנה איסור אבר מן החי שהיה בה בעודה חיה. אך זה עדיין אינו מתרץ את איסור "אינו זכוח" שהיה לבהמה בחייה.

ועל זה כתב המאירי, שמאחר ועכשיו אין הבהמה כמות שהיתה מתחילה — בשעת חזקת

נכתב ובפני נחתם" כדי להסתמך על גט זה ולהתירה.

ואפילו לרבי מאיר, דחייש למיעוטא (15) גם כאשר הרוב אינו כן. כאן בגט אין לחשוש.

כי סתם ספרי דדייני, סופרי הדיינים, הרגילים לכתוב שטרי גיטין בכל המקומות, מיגמר גמירי — מלומדים ויודעים הם את ההלכה של כתיבת הגט לשמה. ולא חששו בזה חכמים אלא למקרה יוצא דופן, שבו ימצא גט מוכן שנכתב לשם אחד מבני העיר, שכתבו לגרש את אשתו, ושמו של בעל הגט הוא כשמו של המוצא, ושמה של האשה שבגט הוא כשם אשתו, ולבסוף התחרט הבעל ההוא מלגרש. ויקח המוצא את הגט הזה לגרש בו את אשתו, והרי אינו כתוב "לשמה" של אשתו.

ורבנן הוא דאצרוך עדות של השליח שתברר שלא נעשה כן, אלא הגט נכתב לשמה של האשה המתגרשת.

והבא, במקרה זה שהבעל נמצא בחוץ לארץ, והאשה בארץ ישראל —

משום עיגונא אקילו בה רבנן. הקילו חכמים להאמין לשליח המביא את הגט, אף על פי שהוא רק עד אחד, כדי לא להאריך את זמן עיגונה. (16)

ואולם גם על זה הגמרא מקשה:

מדוע הינך אומר שחכמים הקילו?, וכי האי, קולא הוא? והרי חומרא הוא!

דאי מצרכת ליה תרי, שהרי אילו היו מצריכים חכמים שני עדים [כלומר, ששני שליחים יביאו את הגט ויאמרו: בפנינו נכתב ובפנינו נחתם], אז לא אתי — לא יבוא — בעל ומערער על הגט [לומר: מזויף הוא!]. ופסיל ליה. לא יוכל הבעל לפוסלו כי יש נגדו שני עדים, ואינו נאמן כנגדם.

אבל חד, עתה שהסתפקו חכמים בעדותו של השליח, שהוא בגדר עד אחד בלבד, אתי בעל, ומערער. יבוא הבעל ויערער, ולא נדע למי מהם להאמין, לבעל או לשליח, כי הם אחד נגד אחד, ופסיל ליה — ויפסול הבעל את הגט, מן הספק.

וכי האי, זה שמאמינים לשליח, קולא הוא? והרי חומרא הוא!

שהרי אי מצרכת ליה תרי — אילו הצרכת שני עדים ולא אחד — לא הוה אתי בעל ומערער על הגט ופסיל ליה, כי אין דבריו של אחד — הבעל המערער — במקום שני עדים, נחשבים כלום!

להתייכם שמא תמצא איילונות [שאינה ראויה ללדת]. ואף על פי שרוב הקטנים אינם סריסים ואיילונות, חושש רבי מאיר למיעוט.

16. עיגונא — לשון עוגן המעמיד את הספינה במקום אחד לבל תנוע. כך אשה שבעלה מעכב את גיטה, מנועה מלהתחתן עם אדם אחר.

15. לעניין קטן שלא הגיע למצוות ואחיו הנשוי מת ללא בנים. סובר רבי מאיר שקטן זה אינו מייבם את אשת אחיו. כי יש לחשוש שמא לכשיגדל יתברר שהוא סריס, [שאינו ראוי להוליד], ולחנינם בא על אשת אחיו, שלא במקום מצוה שהרי המצוה היא להקים זרע לאחיו. וכן אוסר רבי מאיר לאשת האח שהיא קטנה,